

Dampende av brunstig hete
står den litt, lar blikket lete,
streifer deg et kort sekund
uten at den finner grunn
til å la seg affisere.
Og så ser den ingen mere.

For det urtidsbrøl som følger,
dette rop i lange bølger
som blir kastet ut i yr
geilhet av det stolte dyr,
er av disse ting som gjemmer
noe som du aldri glemmer.

I oktobergull står lien.
Flimrende i sol går stien
over myr og vannsyk mark,
hvor den har med kåte spark
under høstligklar skarlagen
badevann brakt frem i dagen.

Høyreist står den, kraftfullt ferdig!
Du er bare en uverdigg
og i dyrisk mening blind,
som har trengt deg ubedt inn
og sett herskerkloven sprike
i en annens kongerike.

Plutselig er synet borte,
— gyngende på lydlost forte,
myke steg drar den avsted —
men et pant kan du ta med:
Du har møtt det — kongedyret,
urtidsbildet — eventyret!

EN DANSK LÆRER DELTAGER
I T.T.s BLOMSTERTUR 1955

Av P. Schulz

Et stipendium fra Dansk-Norsk Samvirke satte mig i stand til at få opfyldt et længe næret ønske om at stifte bekendtskab med norsk flora — især fjeldflora, som jeg på ture i Bygdin og Jotunheimen havde fået glimt af. Min tanke var oprindelig at søge op til den i botanisk henseende berømte Knutshø; men da jeg søgte nærmere oplysninger hos T.T. foreslog man mig i stedet at tage ophold på Gjevilvashytten og foretage mine ture i dens omegn, da floraen her var mindst lige så artsrig som på Knutshø.

Brevet med oplysningerne fra T.T. var underskrevet Reidar Jørgensen. Der foresvævede mig noget om, at jeg på en tidligere rejse i Norge havde læst en avisartikel og hørt en radioudsendelse af en Reidar Jørgensen. Ved forespørgsel fik jeg så bekræftet, at formanden for T.T. og botanikeren Reidar Jørgensen var identiske. Så forstod jeg, hvorfor vejledningen var så venlig og fagligt instruktiv.

Få dage efter, at jeg havde bestilt plads på Gjevilvashytten til min kone og mig, modtog jeg indbydelse til at deltage i T.T.s blomstertur, og efter nogen overvejelse bad jeg med nogen ængstelse om lov til at deltage. Om årsagen til ængstelsen skal jeg senere vende tilbage.

Min kone skulle selvfølgelig med på turen, selvom hun frygtede for at blive for meget overladt til sig selv, når jeg strejfede om i fjeldet efter blomster. Vi havde anmeldt vor ankomst til hytten d. 6. juli. I rutebog for Norge havde jeg set, at der var rutebil til

hytten. Da jeg på Oslo Ø søgte nærmere oplysning om køretiderne oplyste man, at man ikke havde køretiderne; men man forsikrede, at der var tur fra Oppdal i tilslutning til toget fra Oslo. Efter nogle dages ophold i Ringebru fortsatte vi til Oppdal med første tog d. 6.

På Kongsvoll var jeg ude for at se på den botaniske have, som jeg havde hørt og læst en del om; men turen blev en skuffelse. Planterne var der; men jeg kunne have ønsket, at vor norske stads-gartner her i Århus havde stået for arrangementen. Jeg stjal en næsten afblomstret mogop — turens eneste; men jeg har nogle eksemplarer fra Torfinstind.

Ankommet til Oppdal søgte jeg igen oplysning om rutebilen, og man forsikrede, at der kom en til næste tog. Det gjorde der også, og vi satte os ind. Det var efterhånden blevet noget sent; men hvad gjorde det? Nu var vi jo i vognen til hytten og kunne slå os til tåls med, at alt gik efter programmet. Jo, tak! Efter ca. en halv times kørsel meddelte føreren os, at vi nu var ved vejen til hytten. Han hjalp os venligst med vor bagage og pegede på et skilt: «Gjeviltshytten 14 km.» — Der stod vi! Vognen kørte videre! Vor bagage var anselig. Den kunne ikke på een gang bæres den lange vej. Klokkeren var 21! Selvom det var en lys og skøn sommer-aften, var udsigten til at skulle slæbe vort pikpak 14 kilometer ikke netop opmuntrende.

Mens mor passede på bagagen, gik jeg tilbage til en landhandel, jeg havde bemærket, da vi kørte forbi. Min tillid til norsk hjælp-somhed blev ikke skuffet. Landhandleren fulgte mig over til et pensionat. Her var imødekommenheden knap så stor. Vi blev pure afvist, da jeg fremsatte mit ønske om overnatning. Vi gik tilbage til butikken, hvor landhandleren forhandlede med en kunde, hvis bil holdt udenfor. Samtalen blev ført i et mål jeg ikke rigtigt for-stod; men jeg forstod meningen, da manden pludselig rejste sig med ordene: «Ja så får jeg vel forbarme mig over dig!»

Han startede vognen, en ældre årgang, og erklærede, at han vilde køre os så langt vejen var istandsat, det ville sige en halv snes kilometer. Vi kørte gennem led, over bække o.s.v. Vi blev sat af ved en sæterhytte, hvor man beredvilligt mottog vore kufferter til opbevaring. Med vor nødvendigste bagage pakket i håndtasker

på en stang mellem os fortsatte vi på apostlenes heste. Det blev en herlig og uforglemmelig tur. I den lyse sommernat vandrede vi med undren lige ind i foråret. På de fugtige steder lyste de gule Kabbelejer, soleihov, og da vi nåede birkeskoven, var løvet næppe fuldt udsprunget og lyste mod os i det sarteste grønne. Mellem træerne lyste som sne de hvide anemoner, kvitsymre. Både den og soleihov er hos os martsblomster.

Ja, og så nåede vi hytten, hvor man ventede os. Vi blev budt hjerteligt velkomne af såvel værtsfolk som gæster og beværtede med kaffe og herligt smørrebrød og senere ført til et af hyttens bedste kamre.

Allerede før vi næste morgen begav os på vej til toppen af Svahø, fandt vi udenfor hytten masser af gule violer, fjellfiol, som vi faldt i dyb forundring over. Vi har i Danmark kun blå violer (v udtales ikke som f). På Svahø var min kone som regel forrest og fandt faktisk de fleste planter. Til gengæld fandt jeg et kranium med gevir af en ren — noget, hun inderligt ønskede sig.

Så oprandt dagen, da deltagerne i blomsterturen begyndte at ankomme. Både min kone og jeg imødeså med stor spænding, om deltagerne alle ville være trænede fjeldvandrere eller, der også ville være nogle utrænede deltagere imellem. I første tilfælde ville jeg jo kun blive en klods om benet på holdet og måske blive over-anstrengt. I sidste tilfælde havde jeg håb om at få selskab, hvis jeg sakkede agterud. Da rektor Reidar Jørgensen imidlertid om aftenen samlede holdet i den gamle pejsestue til instruktion, blev jeg lidt optimistisk og fik troen på, at det nok skulle gå.

Dagen efter startede så den første tur. Jeg hang vældigt i! Jeg er efterkommer af Cimbrerne, så jeg fulgte deres eksempel og kravlede op på maven og gled på enden ned. Jeg havde også den glæde, at nogle stykker af holdet ikke gik raskere til, end jeg så nogenlunde kunne følge med. Jeg blev ikke helt ene i bagtroppen, hvad jeg er meget taknemmelig for. Ja, rektoren sprang selvfølgelig i spidsen, som en førergemse i alperne. ~~Var der imidlertid~~ noget særligt at se, standsede han op og lod os få del i fundet. Vi i bag-troppen morede os lidt på hans bekostning, da han førte fortroppen over T.T.s sti og langt ned i dalen og måtte gå tilbage, mens vi i

bagtroppen var heldigere og dumpede ned ved en sten med T.T.s mærke. Første tur forløb altså heldigt for mig, og det samme var set med mine øjne tilfældet også med de øvrige.

Jeg havde med nogen ængstelse tænkt, at blomsterturen måske tog sigte på deltagere med større botanisk viden og godt kendskab til fjeldflora. Men til min glæde overraskedes jeg med, at det ikke var tilfældet. Turen var beregnet på deltagere, der holdt af blomster og kunne glæde sig over dem og blot gerne ville lære dem at kende habituelt og i det højeste blive i stand til med nogen sikkerhed at bestemme planter efter de smukke farvelagte billeder i den lille fjeldflora. Det var mere biologisk end systematisk botanik.

Jeg har det bestemte indtryk, at der i Norge er meget stor interesse for de vilde planter mellem folk i by og på land — meget større end i Danmark. Jeg oplevede på andre steder, hvor jeg opholdt mig i sommer i Norge, at værtsfolk og naboer, når de hørte om, hvad den tossede (tulle) danske lærer rejste i Norge efter, kom med planter til mig, som de mente var af interesse eller meddelte mig, at dér eller dér var der det eller det at finde. Ovenikøbet fulgte to damer, fru Doseh og fru Kofoed i Lesjaverk med mig op i fjeldet for at hente nogle eksemplarer af laprosen, som jeg ikke fik i Trollheimen. Vi fik en herlig tur, som jeg er dem meget taknemmelig for.

Efter min mening er det ikke alene en god og smuk opgave, T.T. har taget op med blomsterturene; men det er også et arrangement, der imødekommer en trang og interesse hos mange mennesker. Jeg kunne ønske, at vi havde betingelser for at gennemføre noget lignende her i Danmark. Glæden ved at færdes i naturen forhøjes ved, at man kender en del blomster og kan hilse på dem som gamle kendinge, når de står på ens vej. Nå, og nu vil nogen jo nok spørge: «Hvad fik du så ud af turen i botanisk henseende?»

Hr. rektor Jørgensen sagde i en af teoritimerne om aftenen, at målet med dette kursus var at give deltagerne kendskab til et antal af 100—125 planter. Jeg nåede for så vidt målet, som jeg indsamlede nøjagtigt 104 planter i Trollheimen til mit herbarium. Jeg har bragt ialt 137 arter med mig hjem fra turen, idet jeg ved

Dombås, ved Lesjaverk, i Romsdalen, i Trolltinderne, i omegnen af Oslo og ved Bamble fandt ytterligere 33, som jeg ikke havde i forvejen; men desværre ingen egentlig sjældne.

Udover dette synlige udbytte kommer de kundskaber jeg i teoritimerne tilegnede mig. I disse timer blev alle indsamlede blomster gennemgået, og vi fik et lille indblik i norsk botaniks store problemer om indvandring af planter efter istiden og om enkelte planters eventuelle overlevn af sidste istid og isfri fjeldtoppe og kyststrøg endvidere om bicentriske og uncentriske planter. Altsammen givet på rektor Jørgensens instruktive måde, der vidner om hans egen varme interesse for spørgsmålene.

Derudover gjorde jeg selvstændigt en del iagttagelser og drog en del sammenligninger med danske forhold.

Selvom jeg i ånden ser redaktøren rive sig i håret, fordi mit bidrag til årsskriftet bliver så stort, vil jeg alligevel nævne et par af disse iagttagelser men bruk blot nedskjærekniven, kære Haave.

En ting jeg særlig lagde mærke til er Norges mange planter af sildrearter. Jeg tør slet ikke nævne forholdet mellem norske og danske arter. Men jeg har flere arter med hjem end, der findes i Danmark, og så kunne jeg endda have lyst til at tage til Norge igen næste sommer for at hente dobbelt så mange nye arter.

Interessant var det at se, at visse arter af nellikefamilien i Norge ligesom her befinder sig godt på jernbaneskråninger, og at se gedramsens stå i røde luer i skovrydninger i Norge som her. Men det var interessant at se, at den ovenfor Lillehammer synes at blive afløst af den ikke mindre skønne skovstorkenæb.

Nu ikke mere botanik, Haave!

I alle forhold er det af stor — man kan vist godt sige overvældende — betydning, at man kommer til at omgås mennesker, man kan komme på bølgelængde med, komme i samfund og kammeratskab med, og ikke mindst i en ferie er dette tilfældet. Det er simpelthen en betingelse for, at ferien skal blive vellykket.

Nogle prøver at gardere sig forud ved at tage ud i stort rejse-selskab. Min kone og jeg har altid ønsket, at vi skulle opnå kontakt med befolkningen i den egn, vi rejste til.

Når vi i år betegner vor ferie som alle tiders bedste er det fordi,

vi overalt, hvor vi kom, var i kontakt med de mennesker vi mødte, og det var ikke mindst tilfældet i Gjevilvashytten.

Ingen tage det fortrydeligt op, at jeg nævner værtsfolkene først, familien Haave. Man skal lede med lygte for at finde venligere og hjælpsommere mennesker. Alt lige fra et venligt, varmende ord til et rum til arbejdet med planterne og nye hæle under de opslidte støvler hjalp de med. Vi har kun eet ord: t a k.

Og så Reidar Jørgensen og frue, ja og kammeraterne på turene. Vi siger hver enkelt tak for hjælpsomhed og kammeratskab. Der var altid en hånd parat, hvis stigningen var for brat, og da min kone kom for skade at kaste sin strikkepose i elven, blev den straks reddet i land af et par resolute deltagere. Tak, fordi jeg blev accepteret i gjængen.

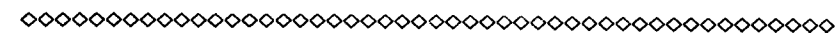
Ja, der var jo det med navnene. Jeg siger ikke, at norske udtaler deres navne utydeligt; det er vel vore øren, der har svært ved at fange lydene med den uvante betoning. Vi mødte også så mange på en gang, det var svært at huske navnene lige straks. Min kone og jeg diskuterede bl. a. om værtsfolkene hed Hove eller Horve, og det endte altså med, at vi blev klare over, at det var Haave. Men vi klarede os længe med Mor Norge (det kalder vi Dem forresten endnu, fru Haave), ja og gårdsgutten og løbedrengen. Med navnene på deltagerne havde vi det noget lignende, og derfor benævnedes vi dem med navne som: Sif med guldhåret, Den leende dame, Vebjörg og sådan fremdeles.

Da vi efter en forceret, næsten dramatisk biltur fra Bamble til Larvik, sejlede hjem med indvoldsrysteren Peder Wessel, erklærede min kone, at denne norgestur skulle være vor sidste. Men vi er ved at drøfte, hvornår vi igen kan rejse på ferie i Norge og besøge Gjevilvashytten, Trondhjem o.s.v.

T.T.s formand hr. Reidar Jørgensen gav mig lov til at lægge ind i T.T.s farver, hvad jeg syntes, og jeg har foretrukket at sætte dem i relation til de to midterste linier i næstsidste vers i: «Mens nordhavet bruser», og lad mig så ende med at gøre det ønske, der udtrykkes i denne sangs sidste linier til mit.

Det hvidene kors i den røde bund
det har du av Danebrog arvet.

O flag for Norig, stand evig så,
mist aldri ditt hjerteblads høie blå.

EN BEVEGET KIRKEINNVIELSE I 1729 DA PRESTENE BET HVERANDRE I «MUND OG NÆSE» I HØLONDA KIRKE

Av Olaus Schmidt

Kirken står i bondens tanker og bevissthet på et høyt sted, har Bjørnson sagt. Fredet og harmonisk fortøner også de gamle kirkebygg seg i våre bygder rundt omkring i landet og synes å bekrefte Bjørnsons karakteristikk av deres plass i menighetens liv og virke.

Men at det ikke alltid har gått så fredelig og stille for seg innenfor kirkeveggen, kan kroniken i bygdene fortelle litt av hvert om. Da den gjenoppbygde kirke på Hølonda skulle innvies i 1729, oppsto det således et slikt «klammeri» mellom de assisterende prester at de tilslutt gikk over til håndgripeligheter og hele høytideligheten synes å ha artet seg som en polsk riksdag.

Hovedpersonene i «dramaet», får vi nesten kalle det, var biskopen i Trondhjem, dr. theol. Peder Krog og rektoren ved byens ærverdige katedralskole, magister Hans Skanke. Omkring den grupperer seg så flere av stiftets prester.

Ved først å omtale hovedpersonene finner vi bakgrunnen for og årsaken til striden ved kirkeinnvielsen.

Magister Hans Skanke, som vel må sies å ha spilt hovedrollen, var født i Trondhjem 18. april 1679. Han gjennomgikk Katedral-skolen i sin fødeby og var en meget flink elev, som skolens rektor, den lærde filolog, magister Anders Ivarsson Borch tok seg særlig